

POSTANOWIENIE

Dnia 20 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Halina Kiriło

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania J. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o prawo do emerytury,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych

w dniu 20 marca 2019 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 31 października 2012 r., sygn. akt III AUa [...],

umarza postępowanie kasacyjne.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 23 stycznia 2014 r. Sąd Najwyższy zawiesił postępowanie kasacyjne na podstawie art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c. ze względu na śmierć strony – wnioskodawcy (ubezpieczonego) J. P., który domagał się w rozpoznawanej sprawie przyznania mu prawa do emerytury nauczycielskiej. Powód zmarł [...] 2010 r. Akt zgonu złożył do akt Sądu Najwyższego organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. Z aktu zgonu wynika, że ubezpieczony w chwili śmierci nie był żonaty (był kawalerem).

Odpis postanowienia Sądu Najwyższego o zawieszeniu postępowania został doręczony tylko pełnomocnikowi organu rentowego, ponieważ na etapie

postępowania kasacyjnego ubezpieczony nie był reprezentowany przez pełnomocnika.

Od chwili zawieszenia postępowania kasacyjnego do Sądu Najwyższego nie wpłynął wniosek o jego podjęcie ani nie zgłosili się następcy prawni zmarłego, legitymujący się postanowieniem sądu w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku lub innym dokumentem potwierdzającym dziedziczenie i wykazującym następstwo prawne. Nie wpłynęła również żadna informacja o następcach prawnych (spadkobiercach) zmarłego wnioskodawcy (ubezpieczonego) – nie zgłosili się ani nie zostali wskazani.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c., sąd zawiesza postępowanie z urzędu w razie śmierci strony. Zawieszenie postępowania jest obligatoryjne i następuje do czasu zgłoszenia się lub wskazania następców prawnych zmarłego. Zgodnie z bowiem z art. 180 § 1 pkt 1 k.p.c. sąd postanowi podjąć postępowanie z urzędu, gdy ustanie przyczyna zawieszenia, w szczególności – gdy przyczyną zawieszenia była śmierć strony – z chwilą zgłoszenia się lub wskazania następców prawnych zmarłego albo z chwilą ustanowienia we właściwej drodze kuratora spadku. W przypadku śmierci strony na etapie postępowania kasacyjnego – poza tokiem instancji, po zaskarżeniu skargą kasacyjną prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji – zawieszeniu podlega jedynie postępowanie kasacyjne. Taką rzeczywistą treść ma postanowienie Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2014 r.

W rozpoznawanej sprawie nie zostali wskazani następcy prawni zmarłego wnioskodawcy (ubezpieczonego) J. P. ani nie zgłosili się sami do Sądu Najwyższego, wykazując, że są następcami prawnymi zmarłego. Sąd Najwyższy nie został również powiadomiony o ustanowieniu kuratora spadku.

Istniały w związku z tym podstawy do umorzenia postępowania kasacyjnego na podstawie art. 182 § 1 k.p.c. Poczynając od 5 lutego 2005 r. do art. 182 § 1 k.p.c. dodano zdanie ostatnie, zgodnie z którym „Sąd także umorzy postępowanie w razie śmierci strony po upływie lat dziesięciu od daty postanowienia o zawieszeniu postępowania z tej przyczyny.” Następnie, poczynając od 20 marca

2007 r., termin dziesięcioletni został skrócony do pięciu lat. W chwili śmierci ubezpieczonego J. P. oraz w chwili zawieszania postępowania kasacyjnego obowiązywał pięcioletni termin na umorzenie postępowania w razie śmierci strony, licząc od daty postanowienia o zawieszeniu postępowania z tej przyczyny – w rozpoznawanej sprawie od 23 stycznia 2014 r.

Wobec upływu ponad dziesięciu lat od wejścia w życie art. 182 § 1 zdanie trzecie k.p.c. i ponad pięciu lat od daty wydania przez Sąd Najwyższy postanowienia o zawieszeniu postępowania z powodu śmierci ubezpieczonego, należało umorzyć postępowanie kasacyjne na podstawie art. 182 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. Umorzenie postępowania z przyczyn wskazanych w art. 182 § 1 k.p.c. może nastąpić – w przypadku śmierci strony – także w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, w szczególności w postępowaniu kasacyjnym (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 26 października 2007 r., IV CKN 1276/00, LEX nr 1482422; z 12 lutego 2015 r., II CSK 495/09, niepubl.).

Umorzenie postępowania kasacyjnego w rozpoznawanej sprawie oznacza, że ostatecznie prawomocny stał się wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] z 31 października 2012 r., III AUa [...], co nie ma obecnie doniosłego znaczenia prawnego ze względu na śmierć osoby uprawnionej do emerytury prawie sześć lat temu.

[aw]